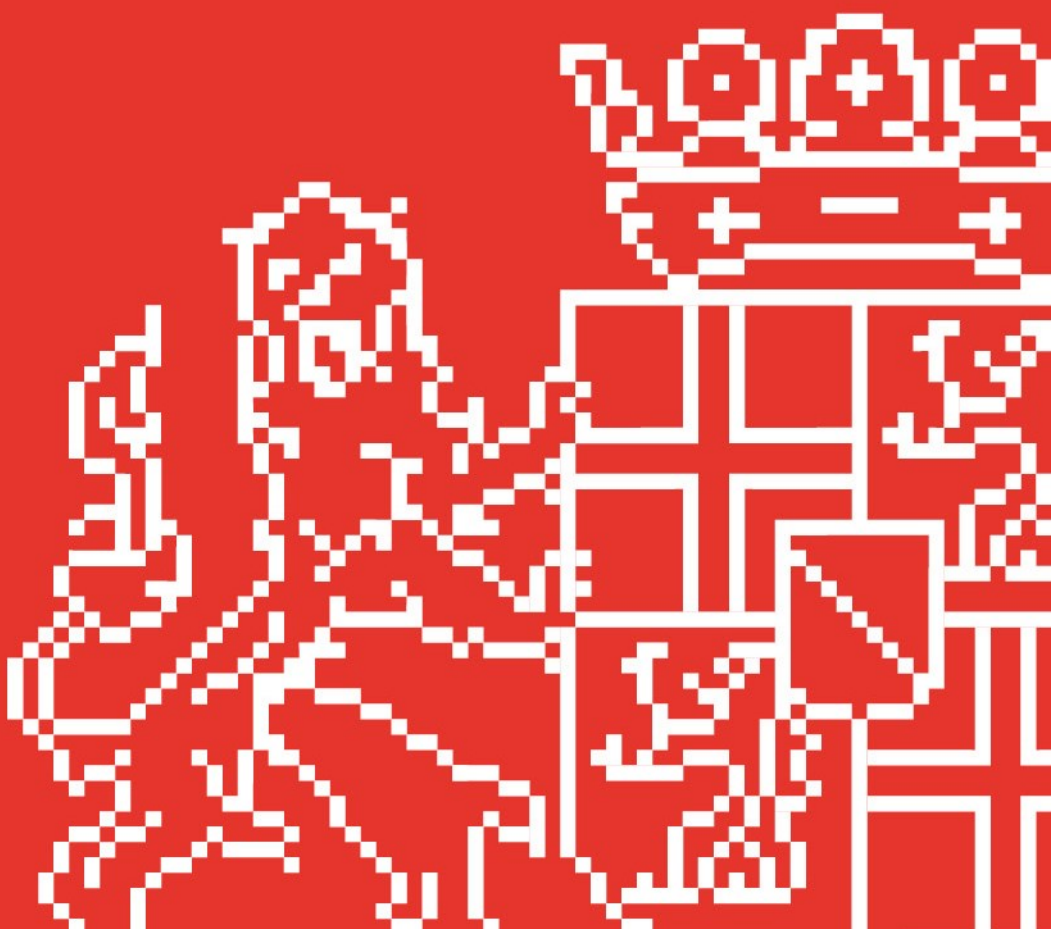

STRESSTEST BEGROTING 2024-2027 INCLUSIEF 1^E EN 2^E BEGROTINGSWIJZIGING

Publicatiedatum 14 november 2023
Status Openbaar
Referentienummer UTPS-1632721676-290

Inhoudsopgave

Inleiding	3
1. Uitgangspunten financieel beleid	4
1.1 Structurele begrotingsruimte	4
1.2 Algemene reserve.....	4
1.3 Aanpassing bestaand beleid.....	5
2. Financiële positie begroting 2024-2027.....	5
3. Scenario's	6
3.1 Scenario 1: Stijging rente.....	7
3.2 Scenario 2: Stijging inflatie.....	9
3.3 Scenario 3: Daling uitkering provinciefonds	10
3.4 Scenario 4: Combinatie van stijging rente en daling provinciefonds	12
4. Conclusie	14

Inleiding

Hierbij bieden wij u een stresstest aan op de begroting 2024 waarin ook de 1^e en 2^e begrotingswijziging met de verwerking van het coalitieakkoord is opgenomen. Met de commissie FAC is in maart 2021 afgesproken om jaarlijks bij de begroting een stresstest uit te voeren. Het doel van de stresstest is om uw Staten inzicht te geven in de financiële positie van de provincie Utrecht wanneer zich ontwikkelingen voordoen met een financieel effect op de begroting.

Op basis van een viertal scenario's wordt weergegeven wat de gevolgen van die scenario's zijn op de financiële positie van de provincie Utrecht aan de hand van de financiële kengetallen. Voor elk van deze vier scenario's is een beperkte en hoge variant uitgewerkt. Er is voor de betreffende scenario's gekozen aangezien voor deze risico's geen rekening gehouden wordt in het weerstandsvermogen (uitgezonderd herverdeling provinciefonds) en deze wel een substantiële financiële impact kunnen hebben op de provincie Utrecht.

Leeswijzer

De opbouw van deze notitie is als volgt:

- In hoofdstuk 1 wordt beknopt aangegeven wat de belangrijkste uitgangspunten van het financiële beleid van de provincie Utrecht zijn om te reageren op mogelijke financiële "schokken" of majeure tegenvallers.
- In hoofdstuk 2 wordt de huidige financiële positie aangegeven, met de financiële kengetallen, zoals deze zijn opgenomen in de 1^e en 2^e begrotingswijziging op de Programmabegroting 2024 waarin het coalitieakkoord is verwerkt. Dit duiden we aan met "Basisbegroting 2024-2027"
- In hoofdstuk 3 wordt via een viertal realistische scenario's weergegeven wat de mogelijke effecten daarvan zijn op de financiële positie van de provincie Utrecht via de financiële kengetallen. De scenario's die zijn meegenomen zijn:
 - Een stijging van de rente;
 - Een stijging van de inflatie;
 - Een daling van de uitkering uit het provinciefonds;
 - Een combinatie van een stijgende rente en een daling van de uitkering uit het provinciefonds.
- In hoofdstuk 4 wordt een reflectie op de gepresenteerde scenario's gegeven en wordt er met enkele conclusies afgesloten.

1. Uitgangspunten financieel beleid

De kaders voor het door de provincie Utrecht te voeren financiële beleid zijn vastgelegd in diverse beleidsnota's en de Financiële Verordening. Het belangrijkste uitgangspunt van het financiële beleid, wat ook is vastgelegd in de provinciewet (artikel 216), is dat de begroting, en het bijbehorende financiële meerjarenperspectief, structureel en reëel sluitend dient te zijn.

Bij financiële tegenvallers door een aanhoudende crisis, wat leidt tot een structureel begrotingstekort, is het financieel beleid erop gericht het begrotingsevenwicht te herstellen door snel op deze situatie in te spelen.

De financiële tegenvallers kunnen worden opgevangen door:

- Inzet van de structurele begrotingsruimte;
- Inzet van de vrij beschikbare algemene reserve;
- Aanpassing van het bestaand beleid.

1.1 Structurele begrotingsruimte

De structurele begrotingsruimte is het saldo van de structurele lasten en baten in de begroting. In de 2^e begrotingswijziging te behandelen in de Statenvergadering van 13 december 2023 is een financieel meerjarenoverzicht opgenomen van de Programmabegroting 2024 waarin de financiële effecten van het coalitieakkoord zijn verwerkt. Hierin is een onderscheid gemaakt tussen het incidentele en structurele begrotingssaldo. De begrotingssaldi 2024-2027 zijn positief.

De begrotingssaldi zijn:

Financieel meerjarenperspectief

(bedragen x € 1.000)

Financieel kader	Incidenteel				Structureel			
	2024	2025	2026	2027	2024	2025	2026	2027
A. Stand begroting 2024	-6.958	-11.703	-6.234	10.210	27.824	44.182	40.522	30.829
Effect eerste begrotingswijziging	-1.757	-743	21	21	4.198	4.038	2.918	6.274
A. Stand begroting eerste begrotingswijziging	-8.715	-12.446	-6.213	10.231	32.022	48.220	43.440	37.103
B. Totaal voorstellen coalitieakkoord	5.575	4.910	4.205	3.705	14.600	28.150	25.650	23.150
C. Saldo (= A-/B)	-14.290	-17.356	-10.418	6.526	17.422	20.070	17.790	13.953
Totaal Incidenteel en Structureel	3.132	2.714	7.372	20.479				

1.2 Algemene reserve

De algemene reserve bestaat uit de saldireserve en de reserve weerstandsvermogen. Beide reserves vormen de incidentele weerstandscapaciteit. De reserve weerstandsvermogen is als weerstandscapaciteit beschikbaar voor het opvangen van de risico's die zijn opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing. De saldireserve is de enige, vrij beschikbare reserve die ingezet kan worden om incidentele financiële tegenvallers op te vangen, of als tijdelijke buffer fungeert voordat structurele beleidsaanpassingen effectief zijn.

In de 2^e begrotingswijziging is in hoofdstuk 1.3 aangegeven welke voorgenomen voorstellen in het coalitieakkoord gedekt worden uit de Saldireserve. In deze berekening is uitgegaan dat deze voorstellen in 2024 uitgegeven gaan worden. In werkelijkheid zullen de uitgaven in de jaren een ander verloop hebben. Rekening houdend met het

voorgenomen beslag van het coalitieakkoord bedraagt de Saldireserve € 36,5 miljoen. Het weerstandsvermogen bedraagt € 45 miljoen.

In de 2^e begrotingswijziging zijn de voorgenomen investeringen in Mobiliteit groot € 200 miljoen en in Openbaar Vervoer groot € 115 miljoen nog niet financieel verwerkt. Deze investeringen worden uitgewerkt in de Meerjaren Investeringsplannen Mobiliteit. Ook het voorstel in het coalitieakkoord voor duurzame energie van € 50 miljoen is nog niet financieel vertaald in de 2^e begrotingswijziging. Gekeken wordt naar mogelijkheden om een zo groot mogelijk gedeelte van het fonds revolverend te maken. Dus op later moment zal bekend worden welke deel revolverend is en welk deel wordt onttrokken uit het beschikbare saldo van de saldireserve.

1.3 Aanpassing bestaand beleid

De negatieve financiële effecten komen in principe ten laste van de beschikbare structurele exploitatieruimte.

Bij een aanhoudende of oplopende crisis kunnen de negatieve effecten leiden tot een structureel begrotingstekort. Beleidsaanpassingen van het bestaand beleid zijn dan noodzakelijk. Aanpassingen kunnen zijn:

- Beleid op een ander niveau voortzetten;
- Beleid of taak beëindigen;
- Nieuw beleid herprioriteren;
- Uitbesteding of privatisering van taken;
- Inkomsten/belasting verhoging.

Omdat effecten van beleidsaanpassingen veelal ook tijd vergen door overgangsperioden of frictiekosten kan een structureel tekort tijdelijk gedekt worden uit de saldireserve.

Bij het voordoen van incidentele en/of structurele financiële tekorten zal het college in het proces van de kadernota en begroting voorstellen doen aan uw Staten om te komen tot een structureel en reëel sluitende begroting.

2. Financiële positie begroting 2024-2027

In de stresstest worden de gevolgen van de scenario's weergegeven door middel van de ontwikkeling van de financiële kengetallen. De kengetallen geven in combinatie met elkaar inzicht in de financiële weerbaarheid en flexibiliteit van de begroting. Uw Staten worden hierdoor in staat gesteld om gemakkelijker inzicht te verkrijgen in de ontwikkeling van de financiële positie en de in de begroting op genomen baten en lasten. De verplichte kengetallen vormen een verbinding tussen de verschillende aspecten die uw Staten in uw beoordeling van de financiële positie betreft om tot een oordeel te komen. De vanuit het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) verplicht gestelde kengetallen zijn uitgebreid met een tweetal extra kengetallen: het kengetal Belastingcapaciteit opcenten MRB t.o.v. wettelijk maximum en het kengetal Ratio Weerstandsvermogen.

In de paragraaf Weerstandvermogen en risicobeheersing geven wij jaarlijks aan hoe de ontwikkeling van de financiële kengetallen is. In de daarbij opgenomen analyse lichten wij ook toe hoe we deze ontwikkeling beoordelen. Bij de beoordeling van de financiële kengetallen gaat het om de onderlinge samenhang te zien en de ontwikkeling in de tijd.

De tabel met signaalwaarden van de kengetallen ziet er als volgt uit:

Criteria kwalificatie kengetal		Gezond	Neutraal	Risicovol
1.	Structurele exploitatieruimte	> 0%	0%	< 0%
2.	Solvabiliteitsratio	> 50%	20% - 50%	< 20%
3a.	Belastingcapaciteit opcenten MRB t.o.v. gemiddelde tarief opcenten MRB van provincies	< 95%	95% - 105%	> 105%
3b.	Belastingcapaciteit opcenten MRB t.o.v. wettelijk maximum tarief opcenten MRB	< 90%	90% - 95%	> 95%
4.	Grondexploitatie	< 20%	20% - 35%	> 35%
5a.	Netto schuldquote	< 90%	90% - 130%	> 130%
5b.	Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	< 90%	90% - 130%	> 130%
6.	Ratio weerstandsvermogen	> 1,4	1 - 1,4	< 1

De begroting 2024 inclusief de 1^e en 2^e begrotingswijziging bevat de onderstaande financiële kengetallen:

De tabel met de financiële kengetallen:

Financieel kengetallen: basisbegroting 2024	Jaarrekening 2022	Primitieve Begroting 2023	Begroting 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
A. Structurele exploitatieruimte	14%	3%	4%	4%	4%	3%
B. Solvabiliteitsratio	63%	49%	34%	30%	29%	27%
C1. Belastingcapaciteit opcenten MRB t.o.v. gemiddelde tarief opcenten MRB van provincies	93%	95%	97%	99%	101%	104%
C2. Belastingcapaciteit opcenten MRB t.o.v. wettelijk maximum tarief opcenten MRB	65%	63%	59%	61%	62%	64%
D. Grondexploitatie	2%	1%	5%	2%	0%	2%
E1. Netto schuldquote	26%	62%	101%	105%	108%	113%
E2. Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte geldleningen	25%	61%	118%	121%	124%	126%
F. Ratio weerstandsvermogen	1,9	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7

Analyse van de kengetallen geeft aan dat onze provincie voldoende weerbaar en flexibel is om eventuele extra (on)verwachte uitgavenstijgingen te dekken.

De statusverschuiving van gezond naar neutraal bij het kengetal solvabiliteit is een gevolg van de afname van het eigen vermogen door de inzet van met name de Saldireserve. De netto schuldquote heeft een verschuiving van gezond naar neutraal. Dit is het gevolg van de verwachting dat in de komende jaren voor de financiering van investeringen vaste geldleningen aangetrokken gaan worden.

De ratio weerstandsvermogen is gezond en blijft binnen de streefbandbreedte van 1,4 tot 2,0.

3. Scenario's

In dit hoofdstuk is een aantal scenario's opgenomen met structurele financiële gevolgen. De volgende scenario's zijn meegenomen.

1. Een rente met 5% en 10%;
2. Een extra inflatie met 2% en 10%;
3. Een daling van de uitkering van het provinciefonds met € 20 miljoen en € 40 miljoen;
4. Een combinatie van een stijging van de rente met 3% en een daling van de uitkering uit het provinciefonds van € 20 miljoen en een combinatie van een stijging van de rente met 10% en een daling van de uitkering uit het provinciefonds met € 40 miljoen.

Voor elk van deze vier scenario's zijn de 2 varianten uitgewerkt. Met uitzondering van de daling van het provinciefonds is met deze risico's geen rekening gehouden wordt in het weerstandsvermogen terwijl deze risico's een substantiële financiële impact kunnen hebben op de provincie Utrecht.

In ieder scenario geldt als uitgangspunt dat de financiële effecten van het scenario gedekt worden uit de beschikbare structurele exploitatieruimte. Is deze exploitatieruimte niet voldoende dan wordt het tekort in de eerste twee jaar gedekt uit de saldireserve en dat daarna bijsturingsmaatregelen van op bestaand beleid effectief worden. De financiële effecten van het scenario zijn verwerkt in de financiële kengetallen. De effecten komen met name tot uitdrukking in de volgende drie kengetallen:

- Structurele exploitatieruimte
- Solvabiliteitsratio
- Netto schuldquote

De effecten voor de financiële kengetallen worden per scenario weergegeven in vergelijking met de kengetallen zoals deze zijn opgenomen in de begroting 2024 inclusief de 2^e begrotingswijziging.

3.1 Scenario 1: Stijging rente

De huidige marktrente is al langere tijd rond de 3,5%. Begin september 2023 is de rente die de Nederlandse staat moet betalen voor leningen van 30 jaar rond de 3,55%. In de begroting 2024-2027 en de 2^e begrotingswijziging zijn rentelasten geraamd voor het verwachte aantrekken van een geldlening¹. In september 2023 heeft uw Staten een geactualiseerd Treasurystatuut vastgesteld. In een liquiditeitsprognose wordt de nieuwe financieringsbehoefte inclusief rente opgenomen.

Hoe de rente zich gaat ontwikkelen in de komende jaren is onzeker. In dit scenario wordt een stijging van de rente opgenomen naar 5% en 10% over de gemiddelde vaste schuld, afgeleid van de geprognostiseerde balans, wat leidt tot structureel hogere lasten. Met de berekening van de stijging van de rente is rekening gehouden met de opgenomen rentelasten in de begroting 2024.

Welk financieel effect heeft dit scenario tot gevolg?

(Bedragen x € 1.000)

Jaar	Gemiddelde langlopende schuld	Rentelasten in begroting 2024	Een rente van 5% van de schuld betekent aan rentelasten per jaar:	Een rente van 10% van de schuld betekent aan rentelasten per jaar:
2024	170.000	3.800	8.500	17.000
2025	175.000	3.800	8.750	17.500
2026	187.000	5.150	9.350	18.700
2027	224.000	6.330	11.200	22.400

¹ In de Kaderbrief 2024 is in hoofdstuk 2.1 Autonome ontwikkelingen algemeen zijn verwachte rentelasten (stelpost rente) opgenomen en in het coalitieakkoord is voor de voorgenomen deelneming in Stedin ook een rentepost opgenomen.

Wat betekent dit scenario voor de ontwikkeling van de financiële kengetallen?

Financieel kengetallen: basisbegroting 2024	Jaarrekening 2022	Primitieve Begroting 2023	Begroting 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
A. Structurele exploitatieruimte	14%	3%	4%	4%	4%	3%
B. Solvabiliteitsratio	63%	49%	34%	30%	29%	27%
C1. Belastingcapaciteit opcenten MRB t.o.v. gemiddelde tarief opcenten MRB van provincies	93%	95%	97%	99%	101%	104%
C2. Belastingcapaciteit opcenten MRB t.o.v. wettelijk maximum tarief opcenten MRB	65%	63%	59%	61%	62%	64%
D. Grondexploitatie	2%	1%	5%	2%	0%	2%
E1. Netto schuldquote	26%	62%	101%	105%	108%	113%
E2. Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte geldleningen	25%	61%	118%	121%	124%	126%
F. Ratio weerstandsvermogen	1,9	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7

Financieel kengetallen: rente 5%	Jaarrekening 2022	Primitieve Begroting 2023	Begroting 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
A. Structurele exploitatieruimte	14%	3%	3%	3%	3%	2%
B. Solvabiliteitsratio	63%	49%	33%	29%	29%	26%
C1. Belastingcapaciteit opcenten MRB t.o.v. gemiddelde tarief opcenten MRB van provincies	93%	95%	97%	99%	101%	104%
C2. Belastingcapaciteit opcenten MRB t.o.v. wettelijk maximum tarief opcenten MRB	65%	63%	59%	61%	62%	64%
D. Grondexploitatie	2%	1%	5%	2%	0%	2%
E1. Netto schuldquote	26%	62%	101%	105%	108%	113%
E2. Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte geldleningen	25%	61%	118%	121%	124%	126%
F. Ratio weerstandsvermogen	1,9	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7

Financieel kengetallen: rente 10%	Jaarrekening 2022	Primitieve Begroting 2023	Begroting 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
A. Structurele exploitatieruimte	14%	3%	1%	1%	1%	0%
B. Solvabiliteitsratio	63%	49%	32%	28%	28%	25%
C1. Belastingcapaciteit opcenten MRB t.o.v. gemiddelde tarief opcenten MRB van provincies	93%	95%	97%	99%	101%	104%
C2. Belastingcapaciteit opcenten MRB t.o.v. wettelijk maximum tarief opcenten MRB	65%	63%	59%	61%	62%	64%
D. Grondexploitatie	2%	1%	5%	2%	0%	2%
E1. Netto schuldquote	26%	62%	101%	105%	108%	113%
E2. Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte geldleningen	25%	61%	118%	121%	124%	126%
F. Ratio weerstandsvermogen	1,9	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7

Toelichting

Een rente van 5% leidt tot structureel hogere exploitatielasten. De positieve structurele begrotingsaldi zijn toereikend om de rentelasten op te vangen. Het kengetal structurele exploitatieruimte neemt af met 1%. In het jaar 2027 wordt de structurele begrotingsruimte 0%. De solvabiliteit neemt af met 1%.

Stijgt de rente naar 10% dan neemt de structurele exploitatieruimte in 2024-2027 af met 2% en in 2027 met 3%.

De solvabiliteit neemt af met 1%. De kengetallen blijven binnen de bandbreedte gezond of neutraal.

Voor beide varianten van rentestijging zou de financiële positie van de provincie Utrecht op basis van een totaalbeeld van de kengetallen tot en met 2026 gezond blijven. De structurele begrotingsruimte neemt wel af.

3.2 Scenario 2: Stijging inflatie

In de begroting 2024 is rekening gehouden met stijging van prijzen en lonen. In de begroting is prijscompensatie opgenomen als er sprake is van contract/afspraken waarin indexeringsafspraken zijn opgenomen die nagekomen moeten worden. Ook wordt de opcenten van motorrijtuigenbelasting jaarlijks geïndexeerd. De budgetten en tarieven zijn geïndexeerd op basis van de indexatiecijfers van het Centraal Planbureau (CPB). Deze indexatiecijfers zijn vastgesteld in de Kaderbrief 2024-2027.

Het CPB geeft aan dat de ramingen voor inflatie zich kenmerken door onzekerheid. De hoogte van inflatie wordt vooral beïnvloed door de prijzen van de energie. Veronderstelling is dat inflatie voor een belangrijk deel gecompenseerd wordt door het rijk via de uitkering uit het provinciefonds. De omvang van de compensatie door het Rijk kan niet voldoende zijn. In het scenario wordt uitgegaan van een extra inflatie van 2% en 10% over de in de begroting opgenomen exploitatielasten van totaal € 164 miljoen, waarvan € 64 miljoen voor energielasten en onderhoudslasten.

Welk financieel effect heeft dit scenario tot gevolg?

(Bedragen x € 1.000)

Jaar	Materiële lasten	Een extra inflatie van 2% betekent aan lasten per jaar:	Een extra inflatie van 10% betekent aan lasten per jaar:
2024	164.000	3.280	16.400
2025	164.000	3.346	18.040
2026	164.000	3.413	19.844
2027	164.000	3.481	21.828

Wat betekent dit scenario voor de ontwikkeling van de financiële kengetallen?

Financieel kengetallen: basisbegroting 2024	Jaarrekening 2022	Primitieve Begroting 2023	Begroting 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
A. Structurele exploitatieruimte	14%	3%	4%	4%	4%	3%
B. Solvabiliteitsratio	63%	49%	34%	30%	29%	27%
C1. Belastingcapaciteit opcenten MRB t.o.v. gemiddelde tarief opcenten MRB van provincies	93%	95%	97%	99%	101%	104%
C2. Belastingcapaciteit opcenten MRB t.o.v. wettelijk maximum tarief opcenten MRB	65%	63%	59%	61%	62%	64%
D. Grondexploitatie	2%	1%	5%	2%	0%	2%
E1. Netto schuldquote	26%	62%	101%	105%	108%	113%
E2. Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte geldleningen	25%	61%	118%	121%	124%	126%
F. Ratio weerstandsvermogen	1,9	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7

Financieel kengetallen: extra inflatie 2%	Jaarrekening 2022	Primitieve Begroting 2023	Begroting 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
A. Structurele exploitatieruimte	14%	3%	3%	3%	3%	2%
B. Solvabiliteitsratio	63%	49%	33%	29%	29%	27%
C1. Belastingcapaciteit opcenten MRB t.o.v. gemiddelde tarief opcenten MRB van provincies	93%	95%	97%	99%	101%	104%
C2. Belastingcapaciteit opcenten MRB t.o.v. wettelijk maximum tarief opcenten MRB	65%	63%	59%	61%	62%	64%
D. Grondexploitatie	2%	1%	5%	2%	0%	2%
E1. Netto schuldquote	26%	62%	101%	105%	108%	113%
E2. Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte geldleningen	25%	61%	118%	121%	124%	126%
F. Ratio weerstandsvermogen	1,9	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7

Financieel kengetallen: extra inflatie 10%	Jaarrekening 2022	Primitieve Begroting 2023	Begroting 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
A. Structurele exploitatieruimte	14%	3%	0%	1%	0%	-1%
B. Solvabiliteitsratio	63%	49%	32%	28%	27%	25%
C1. Belastingcapaciteit opcenten MRB t.o.v. gemiddelde tarief opcenten MRB van provincies	93%	95%	97%	99%	101%	104%
C2. Belastingcapaciteit opcenten MRB t.o.v. wettelijk maximum tarief opcenten MRB	65%	63%	59%	61%	62%	64%
D. Grondexploitatie	2%	1%	5%	2%	0%	2%
E1. Netto schuldquote	26%	62%	101%	105%	108%	113%
E2. Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte geldleningen	25%	61%	118%	121%	124%	126%
F. Ratio weerstandsvermogen	1,9	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7

Toelichting

Een stijging van de inflatie met 2% leidt tot een daling van het kengetal structurele exploitatieruimte met 1%. De solvabiliteit neemt vanaf 2024 af met 2%.

Neemt de inflatie met 10% toe dan neemt de structurele begrotingsruimte af in 2024 en 2026 tot 0% en ontstaat er een structureel begrotingstekort van 1% in 2027. De solvabiliteit neemt af met 2%.

3.3 Scenario 3: Daling uitkering provinciefonds

De ontwikkeling van de uitkering uit het provinciefonds wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van de totale rijksuitgaven (accres relevante uitgaven). Volgens de zogenaamde normeringssysteem (trap-op-trap-af) hebben wijzigingen in de rijksuitgaven direct invloed op de hoogte van de uitkering van het provinciefonds. De meerjarig effecten van de meicirculaire 2023 zijn verwerkt in de Programmabegroting 2024. De meerjarige effecten van de septembercirculaire zijn verwerkt in de Slotwijziging 2023 en ook opgenomen in de financiële effecten van de 2^e begrotingswijziging 2024.

In de Programmabegroting 2024 is in de paragraaf Weerstandsvermogen bij de geïnventariseerde risico's aangegeven dat vermoedelijk per 1 januari 2025 een nieuw verdeelmodel voor het provinciefonds wordt ingevoerd. De provincie Utrecht is naar verwachting een nadeelprovincie. Bij de invoering zal ook een ingroei pad bepaald worden. In de Kaderbrief 2024-2027 is voorzichtigheidshalve uitgegaan van een periode van 4 jaar met

een ingroei van 25% per jaar. Echter het daadwerkelijk verloop van de ingroei is onzeker. Daarom is er een risico opgevoerd in het provinciaal risicomanagementsysteem.

In dit scenario wordt uitgegaan van daling van het provinciefonds als gevolg van een nieuw verdeelmodel met € 20 en € 40 miljoen met een ingroei van 4 jaar vanaf 2025.

Welk financieel effect heeft dit scenario tot gevolg?

(Bedragen x € 1.000)

Jaar	Uitkering provinciefonds	Een daling van € 20 miljoen provinciefonds; ingroei 4 jaar	Een daling van € 40 miljoen provinciefonds; ingroei 4 jaar
2024	313.000	0	0
2025	314.000	5.000	10.000
2026	304.000	10.000	20.000
2027	317.000	15.000	30.000

Wat betekent dit scenario voor de ontwikkeling van de financiële kengetallen?

Financieel kengetallen: basisbegroting 2024	Jaarrekening 2022	Primitieve Begroting 2023	Begroting 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
A. Structurele exploitatieruimte	14%	3%	4%	4%	4%	3%
B. Solvabiliteitsratio	63%	49%	34%	30%	29%	27%
C1. Belastingcapaciteit opcenten MRB t.o.v. gemiddelde tarief opcenten MRB van provincies	93%	95%	97%	99%	101%	104%
C2. Belastingcapaciteit opcenten MRB t.o.v. wettelijk maximum tarief opcenten MRB	65%	63%	59%	61%	62%	64%
D. Grondexploitatie	2%	1%	5%	2%	0%	2%
E1. Netto schuldquote	26%	62%	101%	105%	108%	113%
E2. Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte geldleningen	25%	61%	118%	121%	124%	126%
F. Ratio weerstandsvermogen	1,9	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7

Financieel kengetallen: daling € 20 miljoen provinciefonds	Jaarrekening 2022	Primitieve Begroting 2023	Begroting 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
A. Structurele exploitatieruimte	14%	3%	4%	3%	2%	0%
B. Solvabiliteitsratio	63%	49%	34%	29%	28%	25%
C1. Belastingcapaciteit opcenten MRB t.o.v. gemiddelde tarief opcenten MRB van provincies	93%	95%	97%	99%	101%	104%
C2. Belastingcapaciteit opcenten MRB t.o.v. wettelijk maximum tarief opcenten MRB	65%	63%	59%	61%	62%	64%
D. Grondexploitatie	2%	1%	5%	2%	0%	2%
E1. Netto schuldquote	26%	62%	101%	106%	111%	117%
E2. Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte geldleningen	25%	61%	118%	123%	127%	130%
F. Ratio weerstandsvermogen	1,9	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7

Financieel kengetallen: daling € 40 miljoen provinciefonds	Jaarrekening 2022	Primitieve Begroting 2023	Begroting 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
A. Structurele exploitatieruimte	14%	3%	4%	2%	0%	-3%
B. Solvabiliteitsratio	63%	49%	34%	29%	28%	25%
C1. Belastingcapaciteit opcenten MRB t.o.v. gemiddelde tarief opcenten MRB van provincies	93%	95%	97%	99%	101%	104%
C2. Belastingcapaciteit opcenten MRB t.o.v. wettelijk maximum tarief opcenten MRB	65%	63%	59%	61%	62%	64%
D. Grondexploitatie	2%	1%	5%	2%	0%	2%
E1. Netto schuldquote	26%	62%	101%	107%	113%	120%
E2. Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte geldleningen	25%	61%	118%	124%	129%	133%
F. Ratio weerstandsvermogen	1,9	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7

Toelichting

Een daling van de uitkering van het provinciefonds van € 20 miljoen met een ingroei van 4 jaar leidt tot een daling van het kengetal structurele begrotingsruimte vanaf 2025 met 1% in 2025 en 2% in 2026 en 3% in 2027. De solvabiliteit neemt in 2025 af met 1%, in 2026 en 2027 met 2%. De netto schuldquote neemt in 2025-2027 met 4% toe in 2027. Het structurele begrotingstekort in 2028 zal door de ingroei van 4 jaar extra toenemen.

Daalt de uitkering van het provinciefonds met € 40 miljoen met een ingroei van 4 jaar dan daalt het kengetal structurele begrotingsruimte in 2025 met 2%, in 2026 met 4% en vanaf 2027 is een structureel begrotingstekort van 3%. Het structurele begrotingstekort in 2028 zal door de ingroei van 4 jaar extra toenemen.

De solvabiliteit neemt in 2025 af met 1%, in 2026 en 2027 met 4%. De netto schuldquote neemt in 2025-2027 toe met 7%, waarbij in 2027 het kengetal van 133% als risicovol wordt geduid.

3.4 Scenario 4: Combinatie van stijging rente en daling provinciefonds

In het eerste deel van dit scenario wordt uitgegaan dat de rente stijgt naar 5% en de uitkering uit het provinciefonds daalt met € 20 miljoen met een ingroei van 4 jaar. In het tweede deel van dit scenario is de rente gestegen naar 10% en daalt de uitkering uit het provinciefonds met € 40 miljoen ook met een ingroei van 4 jaar.

Welk financieel effect heeft dit scenario tot gevolg?

(Bedragen x € 1.000)

Jaar	Gemiddelde langlopende schuld	Rentelasten in begroting 2024	Een rente van 5% van de schuld betekent aan rentelasten per jaar:	Een rente van 10% van de schuld betekent aan rentelasten per jaar:	Uitkering provincie fonds	Een daling van € 20 miljoen provincie fonds; ingroei 4 jaar	Een daling van € 40 miljoen provincie fonds; ingroei 4 jaar
2024	170.000	3.800	8.500	17.000	313.000	0	0
2025	175.000	3.800	8.750	17.500	314.000	5.000	10.000
2026	187.000	5.150	9.350	18.700	304.000	10.000	20.000
2027	224.000	6.330	11.200	22.400	317.000	15.000	30.000

Wat betekent dit scenario voor de ontwikkeling van de financiële kengetallen?

Financieel kengetallen: basisbegroting 2024	Jaarrekening 2022	Primitieve Begroting 2023	Begroting 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
A. Structurele exploitatieruimte	14%	3%	4%	4%	4%	3%
B. Solvabiliteitsratio	63%	49%	34%	30%	29%	27%
C1. Belastingcapaciteit opcenten MRB t.o.v. gemiddelde tarief opcenten MRB van provincies	93%	95%	97%	99%	101%	104%
C2. Belastingcapaciteit opcenten MRB t.o.v. wettelijk maximum tarief opcenten MRB	65%	63%	59%	61%	62%	64%
D. Grondexploitatie	2%	1%	5%	2%	0%	2%
E1. Netto schuldquote	26%	62%	101%	105%	108%	113%
E2. Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte geldleningen	25%	61%	118%	121%	124%	126%
F. Ratio weerstandsvermogen	1,9	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7

Financieel kengetallen: rente 5% en provinciefonds € 20 miljoen	Jaarrekening 2022	Primitieve Begroting 2023	Begroting 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
A. Structurele exploitatieruimte	14%	3%	3%	2%	1%	-1%
B. Solvabiliteitsratio	63%	49%	33%	29%	28%	25%
C1. Belastingcapaciteit opcenten MRB t.o.v. gemiddelde tarief opcenten MRB van provincies	93%	95%	97%	99%	101%	104%
C2. Belastingcapaciteit opcenten MRB t.o.v. wettelijk maximum tarief opcenten MRB	65%	63%	59%	61%	62%	64%
D. Grondexploitatie	2%	1%	5%	2%	0%	2%
E1. Netto schuldquote	26%	62%	101%	106%	111%	117%
E2. Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte geldleningen	25%	61%	118%	123%	127%	130%
F. Ratio weerstandsvermogen	1,9	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7

Financieel kengetallen: rente 10% en provinciefonds € 40 miljoen	Jaarrekening 2022	Primitieve Begroting 2023	Begroting 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
A. Structurele exploitatieruimte	14%	3%	1%	-1%	-3%	-6%
B. Solvabiliteitsratio	63%	49%	33%	29%	28%	25%
C1. Belastingcapaciteit opcenten MRB t.o.v. gemiddelde tarief opcenten MRB van provincies	93%	95%	97%	99%	101%	104%
C2. Belastingcapaciteit opcenten MRB t.o.v. wettelijk maximum tarief opcenten MRB	65%	63%	59%	61%	62%	64%
D. Grondexploitatie	2%	1%	5%	2%	0%	2%
E1. Netto schuldquote	26%	62%	101%	107%	113%	120%
E2. Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte geldleningen	25%	61%	118%	124%	129%	133%
F. Ratio weerstandsvermogen	1,9	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7

Toelichting

Een combinatie van een stijging van de rente naar 5% en een daling van de uitkering uit het provinciefonds van € 20 miljoen met een ingroei van 4 jaar leidt tot een daling van het kengetal structurele exploitatieruimte van 1% in 2024, in 2025 met 2%, 2026 met 3% en vanaf 2027 met 4%. Het structurele begrotingstekort in 2028 zal door de ingroei van 4 jaar extra toenemen. De solvabiliteit neemt in 2024-2026 af met 1%, in 2027 met 2% De netto schuldquote neemt in 2025 met 1% toe en in 2026 met 2% en in 2026 met 3%.

Stijgt de rente naar 10% en daalt de uitkering van het provinciefonds met € 40 miljoen met een ingroei van 4 jaar dan daalt het kengetal structurele begrotingsruimte in 2024 met € 3% en ontstaat er een structureel begrotingstekort van 1% in 2025, 3% in 2026 en 6% in 2027. Het structurele begrotingstekort in 2028 zal door de ingroei van 4 jaar extra toenemen. De netto schuldquote neemt tot in de jaren 2024 tot en met 2027 toe waarbij in 2027 het kengetal van 133% als risicovol wordt geduid.

4. Conclusie

In deze stresstest is aan u een aantal scenario's gepresenteerd die zich in de praktijk kunnen voordoen. Voor elk scenario is een uitwerking gemaakt van een beperkte verandering en van een omvangrijke verandering. Als dergelijke scenario's optreden, dan heeft dit uiteraard gevolgen voor de financiële positie van de provincie Utrecht. Die gevolgen zijn door ons tot uitdrukking gebracht in de ontwikkeling van de financiële kengetallen. De door ons gepresenteerde vier scenario's kunnen getypeerd worden als "slecht weer scenario's" en hebben een negatief effect op de financiële positie van de provincie Utrecht. De positieve begrotingssaldi 2024-2027 die in de 2^e begrotingswijziging 2024 zijn opgenomen, worden ingezet om de structurele tegenvallers op te vangen. Dit betekent dat de financiële ruimte voor structureel nieuw beleid afneemt of omslaat in een begrotingstekort. Incidenteel kan de saldireserve worden ingezet om de gevolgen van de scenario's op te vangen. Dit geldt voor een periode van maximaal twee jaar. Dat betekent dat, als een dergelijk scenario zich voordoet, een aanpassing van het bestaande beleid en de daarmee samenhangende (exploitatie)lasten of geprognostiseerde opbrengsten noodzakelijk is.

Uit deze stresstest blijkt dat in geval van een beperkte verandering het kengetal Structurele exploitatieruimte afneemt maar positief blijft. De overige kengetallen blijven minimaal op een neutrale waarde.

In de scenario's met hoge effecten ontstaat met uitzondering van een hoge rente een structureel begrotingstekort welke vraagt om een bijsturing in het beleid van de provincie. De saldireserve is nog toereikend om tijdelijk de verandering op te vangen.

De provincie zal in staat moeten zijn om in alle scenario's met enige bijsturing een gezonde financiële positie kunnen handhaven.